

# LUTHERSK KIRKETIDENDE 2009

Redigert av:

Professor Harald Hegstad, kapellan Sunniva Gylver,  
universitetslektor Sjur Isaksen, prost Jan Otto Myrseth

Redaksjonssekretær: Prest/konsulent Eyolf Berg

144. årgang

JANUAR-DESEMBER 2009

FORLAGT AV LUTHER FORLAG; OSLO

## Redaksjonelle arikler:

Organisasjoner i oppbrudd (Harald Hegstad) .....	I
Kyrkje i misjon (Jan Otto Myrseth) .....	33
Luthersk Kirketidende - en nødvendig møteplass (Halvor Nordhaug) .....	61
Kunsten å snekre en preken - i fastetiden... (Sunniva Gylver) .....	89
Krevende liturgireform (Harald Hegstad) .....	109
Religion i den offentlige sfæren (Jan Otto Myrseth) .....	129
Vennskap som sakrament (Sunniva Gylver) .....	153
Kristus er sannelig oppstanden (Harald Hegstad) .....	177
Kva skal vi vedkjenne? (Jan Otto Myrseth) .....	201
Om Fritt Ord (Sunniva Gylver) .....	229
Tro i tilbakegang (Harald Hegstad) .....	253
Alle skal høyrast (Jan Otto Myrseth) .....	297
Utstrakt teologi (Sunniva Gylver) .....	325
Likestilte spiritualiteter (Sjur Isaksen) .....	353
En kyrkje (bare) for nordmenn? (Harald Hegstad) .....	381
Demokrati og representativitet (Jan Otto Myrseth) .....	409
Å se og bli sett (Sunniva Gylver) .....	441
Det dialogiske selv (Sjur Isaksen) .....	469
Kirken og bedehusdåp (Harald Hegstad) .....	489
Vil kristendomen overleve i Irak? (Jan Otto Myrseth) .....	513
"De fattige har dere alltid hos dere" (Sunniva Gylver) .....	533
Når pilene peker nedover (Sjur Isaksen) .....	553

## Artikler og debattinnlegg etc.:

Trosopplæringens Hva, Hvorfor, Hvordan (Per Solberg) .....	4
Speiler synden "noe opprinnelig godt"? (Torleiv Austad) .....	6
Til undring (Arne T. Wisløff) .....	8
"Dagens tekst" - ut med den? (Bjørn Sandvik) .....	63
Den norske kirke i møte med vår tids religiøse pluralisme (Knut Alfsvåg) .....	64
Biskopene og det kirkelige tilsyn (Sentralstyret i FBB) .....	69
Takk til Halvor Nordhaug (Redaksjonen) .....	91
Derfor er fasten viktig for oss (Imam Noor Ahmad Noor i samtale med Sunniva Gylver) .....	92
Kirker i Norge (Helge Storset) .....	94
Tekstboken og kirkeåret (Harald Kaasa Hammer) .....	112
Hvorfor gå over bekken etter vann? (Nina Kristine Glatved) .....	131
Vennskap som sakrament (Jan Schumacher) .....	155
Tid, sted og autensitet i sentrum (Jan Christian Nielsen) .....	157
Biljard eller nattverd (Astrid Sandmark) .....	159
En tilbakemelding om tekstgjennomgåelse og kvinnedagen (Anna Ramskov Laursen) .....	161
"Komplekst" og "bredt" (Kari Veiteberg) .....	161

På vei til nye gudstjenesteformer - I (Andreas Aarflot) . . . . .	179
På vei til nye gudstjenesteformer - II (Andreas Aarflot) . . . . .	203
Preses, erkebiskop eller hva? (Per Lønning) . . . . .	207
Nødvendig å knytte an til menneskets åpenhet for Gud (Tore Laugerud) . . . . .	256
Gudstjeneste for ALLE? (Marianne Bergsjø Gammelsæter) . . . . .	300
Å føde Kristus. Tanker om liturgiske bønner (Synnøve Sakura Heggem) . . . . .	303
Framlegg til ny dåpsliturgi (Sigurd Vengen) . . . . .	306
En helhetlig og visuell formidling av kristen tro (Gunn Heidi Dybdahl) . . . . .	327
Har jeg del i kallet? (Anonym) . . . . .	330
Trygghet og utfordring - når gudstjenesten speiler seg i kunsten (Margrete Lüthje Kvalbein) . . . . .	332
Hjelper det å be? (Tor-Ole Bjerke) . . . . .	356
Kjære Anonym, du har del i kallet! (Ole Johan Beck) . . . . .	363
Avgrensede og kontinuerlige tiltak i ny Plan for trosopplæring (Øyvind Holtedahl) . . . . .	365
Reform av gudstjenesteliturgien (Knut Alfsvåg) . . . . .	367
Innvandrere i Den norske kirke: Synlige, men ikke sett? (Johanne Garmann Gullaksen) . . . . .	384
Ny høymesse - nye Bibel-ord (Bjørn Sandvik) . . . . .	388
Omtale og tiltale av Gud i gudstenesta (Andreas Johansson) . . . . .	391
Kritikk av noen momenter i Richard Dawkins bok "Gud - en vrangforestilling (Atle O. Søvik) . . . . .	411
Taizé - en fellesskapets lignelse - I (Arild Vøllestad) . . . . .	414
Kva gjør vi med ekteskapet? (Boe J. Hermansen) . . . . .	417
Taizé - en fellesskapets lignelse - II (Arild Vøllestad) . . . . .	444
Hvor er kvinnene? (Anna Ramskov Laursen) . . . . .	449
Kvinnen som Jesus sel ba oss huske, men som kirken har glemt (Hans Kvalbein) . . . . .	453
Prekentuips til familie gudstjeneste om forfulgte kristne (Norsk Misjon i Øst) . . . . .	471
Geistleg bruk av folkeleg norsk (Per Halse) . . . . .	491
Idealistisk antropologi og uklar erfaringsteologi (Torleiv Austad) . . . . .	498
Tre spørsmål til Presteforeningen (Johnny Roy Knudsen) . . . . .	500
Sluttreplikk til Torleiv austad om kirkens menneskesyn (Tore Laugerud) . . . . .	516
Samtalen om kirkens antropologi (Torleiv Austad) . . . . .	536
Misjon - kirkens periferi eller sentrum? (Knut Hallen) . . . . .	556
Gudstjeneste og misjon (Thor Standenæs) . . . . .	559
Fra Edinburgh 1910 til Edinburgh 2010 (Knud Jørgensen) . . . . .	566

## Søndagsteksten

### Kirkeåret 2008-9 - I. rekke

Såmannssøndagen: Luk 8,4-15 (Martin Weingaertner) . . . . .	11
Vingårdssøndagen: Matt 17,1-9 (Olav Fykse Tveit) . . . . .	13
Søndag før faste [Fastelavnssøndag]: 1 Kor 13,1-13 (Øystein I. Larsen) . . . . .	19
Askeonsdag: Matt 6,16-18 (Thomas Berbom) . . . . .	42
1. søndag i faste: Matt,1-11 (Lise Horn) . . . . .	44
2. søndag i faste: Matt 15,21-28 (Frode Granerud) . . . . .	48
3. søndag i faste: Luk 11,14-28 (Silje Sørebo) . . . . .	50
Maria Budskapsdag: Luk. 1,26-38 (Martin Aalen Hunsager) . . . . .	72
5. søndag i faste: 1 Mos 22,1-13 (Even Borch) . . . . .	74
Palmesøndag: Joh 12,1-13 (Sjur Isaksen) . . . . .	76
Skjærtorsdag: Matt 26,17-29 (Ernst-Modest Herdieckerhoff) . . . . .	98
Langfredag: Matt 26,30-27,50 (Hilde Barsnes) . . . . .	100
Langfredag aften: Matt 27,57-66 (Tore Skjæveland) . . . . .	104
Påskenuatt / Ottesang: Mark 16,1-8 (Ingvild Helene Mydske Fallegård) . . . . .	117
Påskedag: Matt 28,1-8 (Dag Øivind Østereng) . . . . .	119
2. påskedag: Luk 24,13-35 (Kjell A. Skartseterhagen) . . . . .	121
1. søndag etter påske: Joh 20,19-31 (Astrid Sætrang Morvik) . . . . .	138
2. søndag etter påske: Joh 10,11-16 (Torbjørn Holt) . . . . .	140
1. mai: Luk 6,36-38 (Geir Sørebo) . . . . .	141

3. søndag etter påske: Joh 16,16-22 (Øystein I. Larsen) . . . . .	163
4. søndag etter påske: Joh 16,5-15 (Thomas Berbom) . . . . .	166
5. søndag etter påske: Jer 29,11-14a (Lise Horn) . . . . .	168
Kristi himmelfartsdag: Luk 24,46-53 (Frode Granerud) . . . . .	170
6. søndag etter påske: Joh. 15,26-16,4a (Silje Sørebo) . . . . .	190
Pinseften: Joh 7,37-39 (Even Borch) . . . . .	193
Pinsedag: Joh 14,23-29 (Martin Aalen Hunsager) . . . . .	194
TEKSTKOMMENTAR TIL PRØVEMENIGHETENE, FRA SØNDAG FØR PINSE TIL	
2. PINSEDAG (Harald K. Hammer) . . . . .	196
2. pinsedag: Joh 3,16-21 (Sjur Isaksen) . . . . .	211
Treenighetssøndag: Joh 3,1-15 (Ernst-Modest Herdieckerhoff) . . . . .	213
2. søndag etter pinse: Luk 16,19-31 (Hilde Barsnes) . . . . .	215
TEKSTKOMMENTAR TIL PRØVEMENIGHETENE, FRA TREENIGHETSSØNDAG TIL	
2. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN (Harald K. Hammer) . . . . .	218
3. søndag etter pinse: Luk 14,16-24 (Tore Skjæveland) . . . . .	235
Sankthans [Jonsok]: Joh 10,40-42 (Ingvild Helene Mydske Fallegård) . . . . .	237
4. søndag etter pinse: Luk 15,1-10: (Dag Øivind Østereng) . . . . .	239
TEKSTKOMMENTAR TIL PRØVEMENIGHETENE, 2. og 3. SØNDAG I	
TREENIGHETSTIDEN OG SANKTHANS DAGEN (Harald K. Hammer) . . . . .	241
Sankthans [Jonsok]: Matt 11,2-10 (Ernst-Modest Herdieckerhoff) . . . . .	244
Sankthans [Jonsok]: Matt 11,11-19 (Kjell A. Skartseterhagen) . . . . .	246
3. søndag i treenighetstiden: Matt 11,2-10 og Matt 16,24-27 (Kjell A. Skartseterhagen) . . . . .	249
5. søndag etter pinse: Jak 4,11-12 (Kjell A. Skartseterhagen) . . . . .	262
Aposteldagen [6. søndag etter pinse]: Luk 5,1-11 (Astrid Sætrang Morvik) . . . . .	264
7. søndag etter pinse: Matt 5,20-24 (Torbjørn Holt) . . . . .	266
TEKSTKOMMENTAR TIL PRØVEMENIGHETENE, FRA SØNDAG FRA 5. TIL 7. SØNDAG	
I TREENIGHETSTIDEN (Harald K. Hammer) . . . . .	268
5. søndag i treenighetstiden: Matt 7,21-29 (Stephen Reid) . . . . .	270
Aposteldagen [6. søndag i treenighetstiden]: Matt 16,13-20 (Hilde Barsnes) . . . . .	276
7. søndag i treenighetstiden: Luk 6,27-31 (Øystein I. Larsen) . . . . .	278
8. søndag etter pinse: Mark 8,1-9 (Geir Sørebo) . . . . .	312
Olsok: Luk 22,24-27 (Øystein I. Larsen) . . . . .	314
9. søndag etter pinse: Matt. 7,15-20 (Thomas Berbom) . . . . .	317
TEKSTKOMMENTAR TIL PRØVEMENIGHETENE, KRISTI FORKLARELSES DAG,	
OLSOK OG 9. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN (Harald K. Hammer) . . . . .	319
10. søndag etter pinse: Sal 8,4-10 (Even Borch) . . . . .	335
11. søndag etter pinse: Luk 19,41-48 (Lise Horn) . . . . .	337
11. søndag etter pinse: Luk 19,41-48 (Martin Aalen Hunsager) . . . . .	339
12. søndag etter pinse: Luk 18,9-14 (Frode Granerud) . . . . .	341
TEKSTKOMMENTAR TIL PRØVEMENIGHETENE, FRA SØNDAG FRA 10. TIL	
15. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN (Harald K. Hammer) . . . . .	345
13. søndag etter pinse: Mark 7,31-47 (Silje Sørebo) . . . . .	370
14. søndag etter pinse: Luk 10,25-37 (Martin Aalen Hunsager) . . . . .	373
15. søndag etter pinse: Sal 116,12-16 (Sjur Isaksen) . . . . .	375
16. søndag etter pinse: Matt 6,24-34 (Ernst-Modest Herdieckerhoff) . . . . .	397
17. søndag etter pinse: Joh 11,17-27,37-44 (Hilde Barsnes) . . . . .	399
18. søndag etter pinse: Rom 14,1-8 (Tore Skjæveland) . . . . .	401
Høsttakkefest: Luk 12,13-21 (Ingvild Helene Mydske Fallegård) . . . . .	403
19. søndag etter pinse: Mark 12,28-34 (Dag Øivind Østereng) . . . . .	422
20. søndag etter pinse: Mark 2,12 (Kjell A. Skartseterhagen) . . . . .	425
Bots- og bededag: Jes 59,1-4.8-9 (Astrid Sætrang Morvik) . . . . .	428
Allehelgensdag: Matt 5,1-12 (Torbjørn Holt) . . . . .	454
23. søndag etter pinse: Fil 1,6-11 (Geir Sørebo) . . . . .	455
24. søndag etter pinse: 1 Tim 2,1-6a (Øystein I. Larsen) . . . . .	458

Siste søndag i kirkeåret [Domssøndagen]: Matt 25,31-46 (Thomas Berbom) .....	461
23. søndag etter pinse: Fil 1,6-11 (Andreas Johansson) .....	477
<b>Kirkeåret 2009-10 - 2. rekke</b>	
1. søndag i advent: Luk 4,16-22a (Torbjørn Holt) .....	480
2. søndag i advent: Luk 12,35-39 (Geir Sørebo) .....	481
3. søndag i advent: Matt 11,11-19 (Øystein I. Larsen) .....	484
4. søndag i advent: Joh 3,26-30 (Thomas Berbom) .....	486
Julaften: Luk 2,1-14 (Lise Horn) .....	503
Julenatt/ottesang: Luk 2,1-14 (Frode Granerud) .....	504
Juledag: Joh 1,1-14 (Ingvild Helene Mydske Fallegård) .....	506
2. juledag [Stefanusdagen]: Jes 50,4-7 (Martin Aalen Hunsager) .....	524
Søndag etter jul: Joh 1,16-18 (Sjur Isaksen) .....	526
Nyttårsaften: Joh 14,27 (Eyolf Berg) .....	527
Nyttårsdag [Jesu navnedag]: Matt 1,20b-21 (Ernst-Modest Herdieckerhoff) .....	543
Kristi åpenbaringsdag: Luk 2,41-52 (Kjetil Aano) .....	545
1. søndag etter Kristi åpenbaringsdag: Joh 1,29-34 (Rolf Kjøde) .....	548
2. søndag etter Kristi åpenbaringsdag: Joh 4,5-26 (Arnt H. Jerpstad) .....	573
Vingårdssøndagen: Luk 7,7-10 (Rolf G. Heitmann) .....	575
Såmannssøndagen: Jer 20,7-9 (Knud Jørgensen) .....	577
<b>Fra bokfronten</b>	
Andreas Aarflot: <b>Samtidsspeil eller fyrtårn?</b> (Odd Fidje) .....	9
Ingar Sletten Kolloen: <b>Snåsamannen - Kraften som helbreder</b> (Astrid Sætrang Morvik) .....	36
Ted Olsen: <b>Kristendommen og kelterne</b> (Eyolf Berg) .....	37
Lars Østnor: <b>Teologisk etikk: hvordan og hvorfor</b> (Henrik Syse) .....	39
Peter Lundborg: <b>Var er församlingen</b> (Margareth Glad) .....	70
Fl. forf.: <b>GTR - Det gamle testamente revidert med oversetternes kommentarer</b> (Hanne Løland) .....	95
Nott R. Thelle: <b>Gåten Jesus</b> (Hans Kvalbein) .....	131
O. Nordhaug og Hans-Ivar Kristiansen (red.): <b>Retorikk, etikk og arbeidsliv</b> (Svein Olaf Thorbjørnsen) .....	135
Per Bilde: <b>Den historiske Jesus</b> (Hans Kvalbein) .....	186
Hege Aasmundtveit: <b>Det hellige bildet - En vei til Guds hjerte</b> (Liv Hegle Sjøflot) .....	209
Bård Eirik Hallesby Nordheim: <b>Kan tru praktiserast?</b> (Kristin Norseth) .....	233
Jens Olav Mæland: <b>Glemt av sine egne</b> (Oddvar Tveito) .....	260
Fl.forf.: <b>Religion in Geschichte und Gegenwart</b> (Halvor Nordhaug) .....	310
Sturla Sagberg (red.): <b>Barnet i trosopplæringen</b> (Heid Leganger-Krogstad) .....	395
Hans Kvalbein: <b>Jesus - hva ville han? Hvem var han?</b> (Gunnar Johnstad) .....	418
Bjørn Helge Sandvei, Ernst Baasland og Karl Olav Sandnes: <b>I Paulus' fotspor: Bibel- og kulturguide til Hellas</b> (Geir Otto Holmås) .....	473
Maggie Barfield (red.): <b>Den store Bibelboka</b> (Kristin Moen Saxegaard) .....	475
Paul Lawrence: <b>Historisk bibelatlas</b> (Gunnar Johnstad) .....	501
Jan-Olav Henriksen: <b>Jesus: Gave og begjær</b> (Svein Rise) .....	518
Daniel J. Treier: <b>Introducing Theological Interpretation og Scripture</b> (Martin Synnes) .....	520
Helga Samset: <b>Håndbok for tekstlesere</b> (Birgitte Bjørnstad Sæbø) .....	538
Peter Horrobin: <b>Guds universalnøkkel - tilgivelse</b> (Tormod Kleiven) .....	539
Eskil Skjeldal: <b>Den svake Gud. Essaysamling</b> (Atle Søvik) .....	541
Morten Fink-Jensen og Charlotte Appel: <b>Når det regner på præsten</b> (Merethe Roos) .....	571
<b>Temanumre:</b>	
Nærværets teologi .....	nr. 7
Gudstjenestereformen .....	nr. 12
Utstrakt teologi? .....	nr. 13
Misjon .....	nr. 22